# GDAŃSKI PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ na lata 2027-2029

## Spis treści


I. Wprowadzenie ... 2
I.1 Wykaz pojęć i skrótów stosowanych w Programie ... 3
I.2 Grupa docelowa ... 6
I.3 Koordynator, Realizatorzy Programu ... 6
I.4 Komplementarność z kluczowymi dokumentami strategicznymi ... 7
II. Diagnoza ... 8
II.1 Zasoby systemu wspierania rodziny ... 10
II.1.1. Społeczność lokalna i działania w obszarze CSR ... 10
II.1.2 Rodziny wspierające ... 11
II.1.3 Asystentura rodzin ... 11
II.1.4 Poradnictwo psychologiczne i prawne ... 13
II.1.5 Placówki wsparcia dziennego ... 14
II.2 Zasoby systemu pieczy zastępczej ... 14
II.2.1 Rodzinna piecza zastępcza ... 14
II.2.2 Poradnictwo specjalistyczne ... 16
II.2.3 Instytucjonalna piecza zastępcza ... 17
II.2.4 Pomoc w usamodzielnieniu pełnoletnich wychowanków ... 18
II.3 Wnioski z diagnozy ... 19
III. Cele Programu ... 27
III.1 Cel strategiczny i cel główny ... 27
III.2 Limit rodzin zastępczych ... 27
III.3 Cel szczegółowy 1: Wsparcie i wzmocnienie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w środowisku ... 28
III.4 Cel szczegółowy 2: Zwiększenie jakości udzielanego wsparcia dla rodzin zastępczych ... 32
III.5 Cel szczegółowy 3: Doskonalenie systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej i rozwój warunków sprzyjających indywidualizacji pracy z dzieckiem ... 35
III.6 Cel szczegółowy 4: Zintensyfikowanie procesu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem wychowanków opuszczających zastępcze formy pieczy ... 37
IV. Finansowanie Programu ... 40
V. Zarządzanie programem, monitoring i ewaluacja ... 40

# I. Wprowadzenie

Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej wyznacza założenia gdańskiej polityki wsparcia rodzin i pieczy zastępczej oraz prezentuje kierunki działań uwzględnione w trzyletniej perspektywie programowej w latach 2027-2029. Obejmuje czynności na terenie miasta Gdańsk oraz innych powiatów w przypadku umieszczenia w pieczy zastępczej dzieci pochodzących z Gdańska.

Program jest dokumentem obligatoryjnym, wynikającym z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zawartych w art. 176 pkt 1 – obowiązek opracowania i realizacji, w ramach zadań własnych gminy, trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny, i w art. 180 pkt 1 – obowiązek opracowania i realizacji, w ramach zadań własnych powiatu, trzyletnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Główne założenie Programu to tworzenie efektywnego systemu wsparcia dzieci i rodzin, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania podejmowane są w celu przywrócenia rodzinom zdolności do funkcjonowania poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Proponowane działania koncentrują się na wzmacnianiu potencjału opiekuńczo-wychowawczego rodzin, zapewnianiu wsparcia rodzinom doświadczającym trudności i kryzysów, wzmacnianiu reintegracji rodzin, rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, realizowaniu standardu wychowania w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej oraz podnoszeniu skuteczności procesu usamodzielniania.
W świetle założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pomoc dziecku i rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i powinna być świadczona przez specjalistów w ramach spójnego systemu.

Opracowanie Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2027-2029 odbywało się w oparciu o zasadę wykorzystywania różnorodnych źródeł informacji, doświadczeń, opinii przy krytycznym spojrzeniu na możliwości zasobów kadrowych, organizacyjnych, technicznych, finansowych.

Zarządzeniem Nr 808/24 Prezydenta Miasta Gdańska (z późn. zm.) został powołany Zespół Zarządzający Gdańskim Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026, którego jednym z zadań było przekazanie rekomendacji do opracowania

gminnego programu wspierania rodziny i powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej na lata 2027-2029.

Do pracy przy opracowaniu założeń programowych zaproszono przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Urzędu Miejskiego, placówek wsparcia dziennego, organizacji realizujących specjalistyczne poradnictwo, placówek opiekuńczo-wychowawczych, zawodowych rodzin zastępczych. Zorganizowano dwa spotkania w sierpniu 2026 roku, podczas których uczestnicy pracowali metodą „open space" w pięciu podobszarach: wsparcie rodziny w jej środowisku, wsparcie środowiskowe poza rodziną, piecza rodzinna, piecza instytucjonalna oraz usamodzielnianie. Proces oparty był o partycypację i aktywne uczestnictwo Realizatorów.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr ……..….. Prezydenta Miasta Gdańska przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Gdańskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2027-2029.

## I.1 Wykaz pojęć i skrótów stosowanych w Programie

asystent rodziny – osoba zatrudniona przez gminę lub podmiot, któremu gmina zleciła organizowanie pracy z rodziną; zadaniem asystenta jest wspieranie rodziny (biologicznej) w samodzielnym pokonywaniu trudności życiowych związanych z opieką i wychowaniem dzieci

koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – osoba zatrudniona przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, której zadaniem jest wspieranie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka

piecza zastępcza – zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców

placówka opiekuńczo-wychowawcza (dalej: POW) – placówka, która sprawuje pieczę zastępczą w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców; typy placówek: 1. socjalizacyjna, która zaspokaja potrzeby dziecka, zapewnia mu całkowitą opiekę i wychowanie, kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych, szkolnych i w razie potrzeby rehabilitację; 2. interwencyjna, która zajmuje się doraźną opieką nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, gdy dziecku należy zapewnić opiekę

natychmiast; 3. specjalistyczno-terapeutyczna, która sprawuje opiekę nad dziećmi o szczególnych potrzebach: z orzeczeniem o niepełnosprawności, wymagających wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych oraz/lub stosowania specjalnych metod wychowawczych, specjalistycznej terapii

placówka wsparcia dziennego (dalej: PWD) – jednostka organizacyjna wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych; w pracy z dzieckiem współpracuje z rodzicami, opiekunami, placówkami oświatowymi i podmiotami leczniczymi; placówki prowadzone w formie: 1. opiekuńczej, które zapewniają opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań; 2. specjalistycznej, które organizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, realizują indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię; 3. pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę, które zapewniają działania animacyjne i socjoterapeutyczne; 4. łączonej

rodzina zastępcza – rodzinna forma pieczy zastępczej nad dzieckiem, którego rodzice są nieznani albo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub którym ją ograniczono

rodzina zastępcza spokrewniona – mogą ją tworzyć małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim będąca wstępnym dla dziecka lub jego rodzeństwem, linię krewnych tworzą: rodzeństwo, dziadkowie

rodzina zastępcza niezawodowa – tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, którzy nie stanowią dla dziecka wstępnych oraz nie będących jego rodzeństwem

rodzina zastępcza zawodowa, w tym specjalistyczna i pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego – tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, które nie stanowią dla dziecka wstępnych oraz nie są jego rodzeństwem; rodziny z tytułu wykonywanej pracy otrzymują wynagrodzenie

rodzinny dom dziecka (dalej: RDD) – forma rodzinnej pieczy zastępczej działająca na podobnych zasadach jak rodzina zastępcza zawodowa, sprawuje pieczę nad maksymalnie 8 dzieci; osoby prowadzące RDD z tytułu wykonywanej pracy otrzymują wynagrodzenie

ustawa – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

| | |
|---|---|
| CPS | Centrum Pracy Socjalnej, komórka Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku |
| CSR | społeczna odpowiedzialność biznesu (ang. corporate social responsibility) |
| CWR | Centrum Wsparcia Rodziny |
| GKDR | Gdańska Karta Dużej Rodziny |
| GKM | Gdańska Karta Mieszkańca |
| GN | Gdańskie Nieruchomości |
| GPMS | Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego |
| GPWRiRPZ | Gdański Program Wspierania Rodziny i Rozwoju/Systemu Pieczy Zastępczej |
| GSRPS | Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030 |
| MOPR | Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku |
| MRPiPS | Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej |
| NGO | organizacja pozarządowa (ang. non-government organization) |
| POW | placówka opiekuńczo-wychowawcza |
| PPP | poradnia psychologiczno-pedagogiczna |
| PWD | placówka wsparcia dziennego |
| RDD | rodzinny dom dziecka |
| UMG | Urząd Miejski w Gdańsku |
| UMWP | Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego |
| WM UMG | Wydział Mieszkalnictwa Urzędu Miejskiego w Gdańsku |
| WRS UMG | Wydział Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku |
| ZZP | Zespół Zarządzający Programem |

## I.2 Grupa docelowa

Odbiorcami Programu są:

- rodziny z dziećmi z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi
- społeczności lokalne, mieszkanki i mieszkańcy Gdańska
- dzieci i młodzież w pieczy zastępczej, w tym usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej
- rodzice i opiekunowie zastępczy
- kadra gdańskich instytucji, placówek, organizacji z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

## I.3 Koordynator, Realizatorzy Programu

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku w ścisłej współpracy z Wydziałem Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku.

Zadania są realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi, podmiotami i jednostkami z terenu Gdańska, m.in. Urzędem Miejskim, Gdańskimi Nieruchomościami, Komendą Miejską Policji, Strażą Miejską, Prokuraturą, sądami, osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi działającymi na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego; spółdzielniami socjalnymi, spółkami akcyjnymi i spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością oraz klubami sportowymi będącymi spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, placówkami oświatowymi, placówkami wsparcia dziennego, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami ochrony zdrowia oraz podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą.

## I.4 Komplementarność z kluczowymi dokumentami strategicznymi

### Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)

Cel strategiczny 1: Zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci. Kierunki działań: 1. Rozwój usług profilaktycznych i bezpośrednich usług środowiskowych wspierających dzieci i rodzinę. 2. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej. 3. Zmiana funkcjonalności placówek całodobowych długookresowego pobytu. 4. Poprawa jakości usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu.

### Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2030

Cel główny: Powszechne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi oraz wysokiej jakości system w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej w województwie pomorskim

### Gdańsk Programy Rozwoju 2030 – wdrażające Strategię Rozwoju Miasta Gdańsk 2030 Plus

Program Rozwoju Wspólne Miasto – Cel szczegółowy II.4 Włączanie społeczne oraz tworzenie warunków do długiego niezależnego życia mieszkanek i mieszkańców, Cel szczegółowy II.5. Budowanie wspólnot lokalnych i rozwój aktywności obywatelskiej, Cel szczegółowy II.6 Rozwój i efektywne zarządzanie gminnym zasobem mieszkaniowym i społecznym

### Gdańska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych do roku 2030

Cel strategiczny główny: Zwiększanie spójności społecznej i jakości wsparcia osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych przyjęto, że podejmowane działania muszą uwzględniać kierunki: Kierunek 1. Budowanie mechanizmów rozwiązywania nowych wyzwań, Kierunek 2. Wzmacnianie i rozwój partycypacji społecznej, Kierunek 3. Rozwój partnerstwa i solidarności na co dzień, Kierunek 4. Subsydiarność, Kierunek 5. Sprawny i efektywny system zarządzania polityką społeczną, Kierunek 6. Deinstytucjonalizacja, Kierunek 7. Zwiększenie dostępności do usług społecznych.

**Gdański Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych do 2030 roku**
Cel szczegółowy 2: Wsparcie rodzin i dzieci, w tym przebywających w pieczy zastępczej

**Gdański Program Mieszkalnictwa Społecznego na lata 2024-2030**
Cel szczegółowy 2: Zapewnianie wysokiej jakości wsparcia dla osób uczestniczących w Gdańskim Programie Mieszkalnictwa Społecznego.

**Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Gdańska na lata 2026-2030**
Rozdział 8 Inne działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasta Gdańska i zasobem tymczasowych pomieszczeń

**Inne dokumenty programowe uzupełniające ofertę wsparcia w Gdańsku**

- Program osłonowy w zakresie dożywiania na lata 2024-2028
- Gdański Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2026
- Gdański Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy
- Model na rzecz Równego Traktowania Domowej na lata 2025-2030
- Model Integracji Imigrantów
- Lokalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży z terenu Gminy Miasta Gdańsk

# II. Diagnoza

Uchwalona w 2011 roku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej została przyjęta dla dobra dzieci potrzebujących ochrony i pomocy, środowiska rodzinnego oraz dla dobra rodziny i wszystkich jej członków. Ustawa przyjęta została w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny i dzieci może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Dane przedstawione w diagnozie pozyskane zostały z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, rocznego sprawozdania z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Gdańsku, rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny

oraz efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz oceny zasobów pomocy społecznej województwa pomorskiego, danych własnych MOPR.

Sytuacja demograficzna stanowi jeden z istotnych czynników wpływających na funkcjonowanie i rozwój miasta, a także na kształtowanie lokalnej polityki społecznej. Analiza procesów demograficznych pozwala określić skalę i kierunek zmian zachodzących w strukturze ludności, a także lepiej rozpoznawać potrzeby mieszkańców. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, w Polsce mieszkało 37 332 510 osób, w województwie pomorskim 2 358 409 osób, a Gdańsku 489 328 osób (stan na 31 grudnia 2025 roku). Ludność Gdańska stanowiła 20,7% mieszkańców województwa pomorskiego. Liczba ludności w Gdańsku systematycznie rośnie, w latach 2023-2025 o 1 957 osób. W Gdańsku w 2025 roku przebywało 81 480 dzieci i młodzieży do 18. roku życia.

| ludność Gdańska | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| liczba ludności Gdańska | 487 371 | 488 651 | 489 328 | +1 957 |
| liczba dzieci i młodzieży Gdańsk | 82 273 | 82 383 | 81 480 | +793 |
| odsetek dzieci/ludność | 16,9 | 16,9 | 16,7 | -0,2% |

Rodziny korzystające z pomocy społecznej objęte są wsparciem w postaci świadczeń pieniężnych lub/i niepieniężnych. W 2025 roku w 7 332 rodzinach pracownik socjalny prowadził pracę socjalną mającą na celu poprawę funkcjonowania osób/rodzin w środowisku (od 2023 roku liczba ta wzrosła o 1 251 rodzin). W 2025 roku najwięcej rodzin objętych pomocą społeczną liczyły rodziny z jednym dzieckiem (691 rodzin) oraz z dwójką dzieci (412 rodzin). Korzystanie przez rodziny z pomocy społecznej podyktowane jest różnymi powodami - w obszarze Programu adekwatnym powodem jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W 2025 roku po wieloletnim spadku odnotowano nieznaczny wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z tego powodu w porównaniu do 2024 roku (z 660 do 681). Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny i dzieci zabezpieczane w pieczy zastępczej niekoniecznie korzystają z usług lub/i świadczeń z systemu pomocy społecznej.

| pomoc społeczna Gdańsk | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej Gdańsk | 7 113 | 6 835 | 7 189 | +1,1% |
| liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej województwo pomorskie | 58 371 | 53 755 | 54 478 | -6,7% |
| odsetek Gdańsk/województwo pomorskie | 12,2 | 12,7 | 13,2 | +1% |
| liczba rodzin objętych pracą socjalną Gdańsk | 6 081 | 6 552 | 7 332 | +20,6% |

| pomoc społeczna Gdańsk | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną Gdańsk | 1 514 | 1 460 | 1 451 | -4,2% |
| w tym liczba rodzin z 1 dzieckiem | 673 | 676 | 691 | +2,7% |
| bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – liczba rodzin | 784 | 660 | 681 | -13,1% |

Współpraca z organizacjami pozarządowymi jest traktowana priorytetowo. Za pośrednictwem MOPR zlecono w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizację zadań w obszarach pieczy zastępczej oraz wspierania rodziny. W obu obszarach znacząco wykorzystywany jest potencjał sektora pozarządowego zdolnego do realizacji wielu specjalistycznych zadań. Wzmacniając współpracę z NGO zorganizowano spotkania z cyklu „Podwieczorek Społeczny", przyznano Nagrodę MOPR Ludzie z Misją dla organizacji pozarządowych – wyróżnienie dla osób pracujących w NGO.

| wartość zadań w roku sprawozdawczym (na etapie zlecenia) – obszary, w mln | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| dziecko czasowo pozbawione opieki rodzicielskiej | 8,66 | 10,28 | 14,40 | +66,3% |
| rodziny | 0,81 | 0,92 | 1,55 | +91,4% |

## II.1 Zasoby systemu wspierania rodziny

### II.1.1. Społeczność lokalna i działania w obszarze CSR

Rozwój społecznej aktywności, mobilizowanie grup społecznych do działania na swoją rzecz, zgodnie z lokalnymi potrzebami i możliwościami jest stałym działaniem realizowanym w relatywnie szerokim zakresie w Gdańsku. Organizatorzy społeczności lokalnej pracowali z mieszkańcami i lokalnymi liderami dobierając zróżnicowane formy pracy do zasobów, którymi w danej dzielnicy mieszkańcy dysponują.

Od 2025 roku w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi realizowano założenia projektu „Wygrana Rodzina – gdański model przeciwdziałania dziedziczeniu biedy", dofinansowywanego ze środków Unii Europejskiej. Do lokalnego systemu wsparcia włączono 7 podmiotów, dzięki którym wsparciem objęto 16 rodzin. Wprowadzono nową formę – kręgi rodzinne (klasyczne i tematyczne) stanowiące innowacyjną formę pracy wspierającą

budowanie relacji, wymianę doświadczeń oraz wzmacnianie zasobów rodzin i społeczności lokalnej.

Angażowanie potencjału firm w ramach CSR – biznesu odpowiedzialnego społecznie – zasobów biznesu oraz sieci lokalnych partnerstw są elementem wsparcia środowiskowego dla klientów MOPR od wielu lat. W ramach CSR wsparto rozwój pasji i talentów dzieci w działaniach „Mentor talentu", aktywizacji zawodowej młodzieży w ramach „Zaprojektuj swoją przyszłość", remont pomieszczeń lub mieszkania dla rodzin zastępczych w ramach projektu „Szlachetne wnętrze", a także akcje o charakterze wydarzeniowym lub interwencyjnym pełniące funkcję integracyjną, motywacyjną oraz odpowiadającą na bieżące, pilne potrzeby rodzin i dzieci.

### II.1.2 Rodziny wspierające

Ustawa z 2011 roku określiła formułę rodziny wspierającej, która dobrowolnie pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy współpracy asystenta rodziny. Liczba rodzin w Gdańsku wzrasta, w województwie jest najpowszechniej wykorzystywana właśnie w Gdańsku – w 2025 roku 75% rodzin wspierających w województwie znajdowało się w Gdańsku.

| rodziny wspierające | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| liczba Gdańsk | 17 | 25 | 25 | +8 |
| liczba województwo pomorskie | 19 | 28 | 33 | +14 |
| odsetek Gdańsk/województwo pomorskie | 89,5 | 89,3 | 75,8 | -13,7% |

### II.1.3 Asystentura rodzin

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny przeżywające trudności są objęte wsparciem asystenta rodziny. Asystent rodziny zostaje skierowany do rodziny, która potrzebuje wsparcia po zgłoszeniu przez pracownika socjalnego oraz na mocy postanowienia sądu. Na podstawie pogłębionej diagnozy problemów, asystent formułuje z rodziną cele i ustala wspólnie plan pracy, a następnie we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym realizuje ten plan. Coraz wyższa liczba rodzin objętych asystenturą wynika również ze zwiększenia liczby asystentów, z 26 do 29 w Gdańsku.

| asystentura rodziny | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| rodziny objęte asystenturą rodziny Gdańsk | 486 | 507 | 544 | +58 |
| rodziny objęte asystenturą rodziny województwo pomorskie | 3 127 | 3 006 | 3 156 | +29 |
| odsetek Gdańsk/województwo pomorskie | 15,5% | 16,9% | 17,2% | +1,7% |
| liczba rodzin zobowiązanych przez sąd Gdańsk | 234 | 242 | 216 | +18 |
| rodziny, które zakończyły współpracę z asystentem rodziny Gdańsk | 132 | 119 | 147 | +15 |
| w tym ze względu na osiągnięcie celu | 38 | 33 | 44 | +6 |
| w tym ze względu na zmianę metody pracy | 45 | 37 | 46 | +1 |
| liczba dzieci i młodzieży w rodzinach korzystających z usług asystenta rodziny na 31 grudnia | 807 | 839 | 914 | +107 |
| z tego: w rodzinach biologicznych | 718 | 732 | 799 | +81 |
| z tego: przebywających w pieczy | 89 | 107 | 115 | +26 |
| liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej z pieczy zastępczej przy wsparciu asystenta rodziny w roku | 26 | 25 | 16 | -10 |
| liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w czasie współpracy z asystentem rodziny | 73 | 64 | 41 | -32 |
| liczba rodzin, w których udało się utrzymać dzieci w środowisku rodzinnym „Silna rodzina – bezpieczne dziecko” | 24 | 25 | 24 | +/-0 |

Dla rodzin, w których jest wysokie zagrożenie zabezpieczenia dziecka/dzieci w pieczy zastępczej realizowany jest także przez asystenta program „Silna rodzina – bezpieczne dziecko” w celu utrzymania dziecka/dzieci w środowisku rodzinnym polegający na zintensyfikowaniu działań i współpracy interdyscyplinarnej na rzecz takich rodzin. Liczba rodzin, w których udało się utrzymać dzieci w środowisku rodzinnym wynosi około 24 w całym roku, jednak warto wskazać na malejącą liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w czasie współpracy z asystentem rodziny (spadek z 73 do 42 w latach 2023-2025). Co nie minimalizuje liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzin nieobjętych asystenturą.

W 2025 roku rozpoczęto testowanie innowacyjnej usługi wsparcia asystenta rodziny w rodzinach z małymi dziećmi, borykającymi się z osamotnieniem i niepełnosprawnością –

projekt „Dodatkowe ręce dla mamy i taty”. Jest to szansa rozwojowa dla dzieci wychowywanych przez rodziców w trudnej sytuacji życiowej, przeżywających osamotnienie/porzucenie ze strony partnera i niemających wystarczającego wsparcia w najbliższym otoczeniu.

### II.1.4 Poradnictwo psychologiczne i prawne

Dla osób wymagających pomocy w sprawowaniu opieki zabezpieczone jest wsparcie specjalistyczne. Od wielu lat w MOPR zatrudnieni są psychologowie, którzy udzielają konsultacji rodzinom z dziećmi. Pomimo spadku liczby rodzin, ich intensywność jest wysoka.

Do rodzin z dziećmi umieszczonymi lub zagrożonymi umieszczeniem w pieczy zastępczej kierowane jest specjalistyczne, interdyscyplinarne poradnictwo, realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami – w 2025 roku wzrosła z 47 do 74 rodzin. W Gdańsku działa również Centrum Pomocy Dzieciom, które zapewnia wsparcie dzieciom będącym ofiarami różnych przestępstw i form krzywdzenia oraz ich niekrzywdzącym rodzicom/opiekunom w oparciu pomoc psychologiczną, terapeutyczną, prawną i socjalną.

Co roku organizowane są różnego rodzaju warsztaty dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, Szkoły dla rodziców, grupy wsparcia i Treningi Umiejętności Społecznych.

Dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz osób zagrożonych uzależnieniem prowadzone są konsultacje terapeuty. Wzrastająca liczba konsultacji rodzin wskazuje na konieczność realizacji tego zadania.

Z pomocy prawnej w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz mediacji korzystają rodziny, które nie są w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy. Ważną zmianą na przestrzeni lat było wprowadzanie specjalizacji punktów: dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, doświadczających problemów przemocy i dyskryminacji, dla cudzoziemców, dla osób zadłużonych.

| doradztwo | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| liczba konsultacji psychologów MOPR dla rodzin z dziećmi | 1 345 | 1 137 | 1 104 | -241 |
| interdyscyplinarne poradnictwo dla rodzin – liczba rodzin | 47 | 47 | 74 | +27 |
| konsultacje terapeuty z obszaru uzależnień – liczba konsultacji klientów | 107 | 135 | 131 | +24 |

Oferta wsparcia dostępna jest pod linkiem https://wsparciewgdansku.pl/ a lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa https://www.bip.mopr.gda.pl/index.php?idg=1&id=244&x=24.

### II.1.5 Placówki wsparcia dziennego

System środowiskowego wsparcia rodzin stanowią również placówki wsparcia dziennego, w których dzieci i młodzież przebywają nieodpłatnie i dobrowolnie (z wyjątkiem sądowego skierowania). Działania nakierowane są na wspieranie rozwoju, kształtowanie osobowości dzieci, wyrównywanie zdiagnozowanych deficytów rozwojowych, wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodziców i opiekunów. W latach 2023-2025 liczba PWD wzrosła o 1 placówkę (z 19 do 20), a liczba miejsc o 43 (z 433 do 476). Liczba placówek w województwie przyjmuje odwrotny kierunek – spadek z 111 do 108.

| placówki wsparcia dziennego | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| PWD Gdańsk | 19 | 19 | 20 | +1 |
| PWD województwo pomorskie | 111 | 112 | 108 | -3 |
| odsetek Gdańsk/województwo pomorskie | 17,1 | 17,0 | 18,5 | 1,4 |

## II.2 Zasoby systemu pieczy zastępczej

Z każdym rokiem liczba dzieci w pieczy zastępczej wzrasta (w latach 2023-2025 wzrost z 933 dzieci do 1 041). W 2025 roku 32 dzieci, pomimo decyzji sądu o umieszczeniu w pieczy zastępczej, pozostało w rodzinach biologicznych, które nie spełniały funkcji opiekuńczo-wychowawczych – co wynikało z różnych powodów.

Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – w 2025 roku było to 626 dzieci i stanowiły aż 60,1% wszystkich dzieci w pieczy (2023 – 571, 2024 – 615).

### II.2.1 Rodzinna piecza zastępcza

W pierwszej kolejności umieszczenie dziecka następuje w rodzinie zastępczej, przy braku miejsc dziecko umieszczane jest w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Stabilność miejsc zapewniana jest w uzawodowionych formach rodzinnej pieczy. W Gdańsku znacząco,

o 54,1% wzrosła liczba zastępczych rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka. Ten pozytywny trend dotyczy również województwa pomorskiego.

| rodziny zastępcze | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| w Gdańsku | 365 | 373 | 405 | +40 |
| w tym rodziny zawodowe | 31 | 40 | 47 | +16<br>+51,6% |
| w tym rodzinne domy dziecka | 17 | 21 | 27 | +10<br>+58,8% |
| w województwie pomorskim | 2 233 | 2 345 | 2 433 | +200 |
| w tym rodziny zawodowe | 133 | 174 | 211 | +78<br>+58,6% |
| w tym rodzinne domy dziecka | 128 | 140 | 154 | +26<br>+20,3% |

Na pozytywną ocenę zasługuje rosnący tzw. wskaźnik deinstytucjonalizacji pieczy – odsetek dzieci umieszczonych w pieczy rodzinnej wśród wszystkich dzieci w pieczy zastępczej zarówno w Gdańsku, jak i w województwie pomorskim. Choć w Gdańsku w niższym stopniu.

| odsetek dzieci w pieczy rodzinnej | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| Gdańsk | 68,6% | 68,6% | 71,5% | +2,9% |
| województwo pomorskie | 80,8% | 80,9% | 81,2% | +0,4% |
| liczba dzieci w rodzinnej pieczy w Gdańsku | 640 | 674 | 744 | +104<br>+16,3 |
| liczba dzieci w rodzinnej pieczy w województwie pomorskim | 4 605 | 4 796 | 5 023 | +418<br>+9,1% |
| odsetek Gdańsk/województwo pomorskie | 13,9 | 14,1 | 14,8 | +0,9 |

MOPR aktywnie prowadzi działania promujące rodzicielstwo zastępcze w kampanii „Daj przyszłość – zostań rodziną zastępczą”. Prowadzono szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze przez własnych trenerów na podstawie certyfikowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Programu PRIDE – Rodzinna Opieka Zastępcza. Liczba szkoleń dla kandydatów jest odpowiedzią na rzeczywiste zapotrzebowanie osób zgłaszających się i osób zgłaszanych przez sądy rodzinne a ich liczba wzrosła – w latach 2023-2025 z 2 do 5, a liczba osób przeszkolonych z 38 do aż 74 osób.

Szkolenie rodzin zastępczych stanowi bardzo istotny element systemu rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zbierają potrzeby szkoleniowe bezpośrednio od rodzin tak, aby harmonogram i tematyka odpowiadała ich potrzebom. Liczba osób korzystających ze szkoleń znacznie wzrasta – w latach 2023-2025 aż o 186 osób (ze 124 do 310). Rośnie również potrzeba zwiększania liczby szkoleń wyjazdowych. W latach

2023-2025 odnotowano znaczy wzrost zainteresowania tą formą zwiększania swej wiedzy (z 37 osób do 164).

W sytuacjach, gdy nie jest możliwy powrót dziecka do rodziny biologicznej praca jest ukierunkowywana na przysposobienie (adopcję) dziecka. Jednym z obowiązków organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających. Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji z pieczy zastępczej wahała się pomiędzy 54 a 71 w analizowanych latach. Liczba dzieci przysposobionych zawiera się między 23 a 26 w każdym roku.

Zapewnienie adekwatnego zaplecza finansowego dla funkcjonowania rodzin zastępczych ma odzwierciedlenie w zapewnianiu w Gdańsku wynagrodzenia wyższego niż przewidzianego ustawą. Od sierpnia 2026 roku minimalne miesięczne wynagrodzenie brutto wynosi 7 751 zł dla rodzin zastępczych zawodowych, 8 589 zł dla zawodowych rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i 8 470 zł dla rodzinnych domów dziecka.

Kolejnym elementem wzmacniania rodzin jest funkcjonowanie Rady Rodzin Zastępczych oraz realizacja projektów. „DAJ SPOKÓJ – środowiskowe wsparcie w pieczy zastępczej", współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku realizuje projekt w partnerstwie z Gdańską Fundacją Innowacji Społecznej (GFIS, lider). Jednym z działań jest wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej poprzez udział opiekunów zastępczych współpracujących z MOPR w Gdańsku w szkoleniach stacjonarnych i wyjazdowych oraz w grupie wsparcia. Kolejny działający projekt „Gotowi na dorosłość" jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku (lider) realizuje projekt w partnerstwie z Fundacją Obudź Nadzieję. Celem projektu jest opracowanie, przetestowanie i włączenie do praktyki kompleksowego Programu wsparcia usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

### II.2.2 Poradnictwo specjalistyczne

Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej i rodzice zastępczy potrzebują dostępu do wysokiej jakości wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego. Z tej też potrzeby w 2025 roku powstało Centrum Wsparcia Rodzin „Lighthouse", gdzie rodziny zastępcze,

dzieci i młodzież przebywająca w pieczy zastępczej oraz pełnoletnia młodzież w procesie usamodzielnienia miały dostęp do specjalistycznego wsparcia. Centrum oferowało usługi specjalistyczne m.in. wsparcie psychologa, pedagoga, terapeuty, konsultacje, porady indywidualne, zajęcia grupowe w gronie rówieśników oraz spotkania rodzinne.

Zorganizowano dodatkowe wsparcie prawne dla rodzin zastępczych i RDD.

Zagrożonym wykluczeniem społecznym dzieciom z pieczy zastępczej zapewniono pomoc specjalistyczną: terapeutyczną i psychologiczną. W 2025 roku skorzystało 63 dzieci w pieczy rodzinnej oraz 106 dzieci w pieczy instytucjonalnej.

Opieka rodziny zastępczej nad dzieckiem straumatyzowanym jest obiektywnie trudna i obciążająca psychicznie. Narzędziem wspierającym jest superwizja. W 2025 roku z comiesięcznych superwizji korzystało 19 rodziców zastępczych (2023 – 15, 2024 – 24).

### II.2.3 Instytucjonalna piecza zastępcza

Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zmienia się, przy zwiększaniu liczby POW w Gdańsku i województwie.

| placówki opiekuńczo-wychowawcze | 2023 | 2024 | 2025 | 2025/2023 |
|---|---|---|---|---|
| Gdańsk | 22 | 23 | 23 | +1 |
| województwo pomorskie | 80 | 82 | 85 | +3 |
| odsetek POW Gdańsk/województwo | 27,5 | 28,0 | 27,1 | -0,4 |
| liczba dzieci w POW Gdańsku | 293 | 309 | 297 | +4<br>+1,4% |
| liczba dzieci w POW województwo pomorskie | 1 056 | 1 091 | 1 135 | +79<br>+7,5% |
| odsetek Gdańsk/województwo pomorskie | 27,7 | 28,3 | 26,2 | -1,5 |
| liczba dzieci w wieku do 10 lat w Gdańsku | 51 | 52 | 55 | +4 |

Szczególnie ważnym działaniem jest dążenie, aby małe dzieci umieszczane były w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka. Brak kandydatów na rodziny zastępcze będących w gotowości do przyjęcia wieloosobowych rodzeństw, zróżnicowanych wiekiem, niepełnosprawnością spowodował, że małe dzieci wraz ze swoim rodzeństwem nadal przebywają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wśród funkcjonujących zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka brakuje zgody na podjęcie się

opieki nad dziećmi powyżej 10. roku życia lub brakuje miejsc dla wieloosobowych rodzeństw.

### II.2.4 Pomoc w usamodzielnieniu pełnoletnich wychowanków

Osoba pełnoletnia opuszczająca rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, POW lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną może otrzymać: pomoc na usamodzielnienie, pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia.

W 2025 roku procesem usamodzielnienia objęto 283 wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej (2023 – 202, 2024 – 294). Pracę z wychowankami prowadzi się w oparciu o Model usamodzielnienia. W latach 2023-2025 w szkoleniach na opiekunów przeszkolono 236 osób.

Zauważalny jest wzrost liczby usamodzielnianej młodzieży z problemami psychicznymi. Usamodzielniani wychowankowie są objęci wsparciem psychologa – wsparcie w wyborze ścieżki edukacyjnej i zawodowej poprzez uczenie ich rozpoznawania własnych umiejętności, zauważania mocnych stron, zdolności.

W 2025 roku powstały 2 nowe mieszkania treningowe z pogłębionym wsparciem dla 3 usamodzielnionych, co ma przygotować wychowanków POW do prowadzenia niezależnego życia. Łącznie w 2025 roku funkcjonowało 12 mieszkań treningowych, z 36 miejscami, z których skorzystały 62 osoby (2024 – 10 placówek, 32 miejsca, 43 osoby korzystające). W 2025 roku 27 osób otrzymało dofinansowanie do wynajmu lokalu mieszkalnego.

Projekt „Gotowi na dorosłość" jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku (lider) realizuje projekt w partnerstwie z Fundacją Obudź Nadzieję. W ramach projektu wychowankowie objęci zostaną pilotażowym Programem usamodzielnienia, polegającym na: diagnozie funkcjonalnej, opracowaniu indywidualnego planu usamodzielnienia, pracy w oparciu o metodę Kręgów Wsparcia, wsparciu ze strony opiekunów usamodzielnienia, wsparciu w postaci usług doradztwa zawodowego, terapii indywidualnej, wsparciu psychiatry, finansowaniu kursów zawodowych, udziale w zajęciach kompensacyjnych o charakterze edukacyjnym, kulturowym czy budowania więzi społecznych, organizacji staży i job shadowing (metoda uczenia się poprzez obserwację pracy innych, doświadczonych osób).

## II.3 Wnioski z diagnozy

### Wniosek Nr 1. Konsekwentny rozwój usług środowiskowych

Wskazywana jest potrzeba dalszego rozwoju lokalnych oraz dostępnych form wsparcia, które rodziny mogą otrzymać w najbliższym środowisku. Usługi środowiskowe powinny być dostosowane do zróżnicowanych potrzeb rodzin z dziećmi – mieszkających w Gdańsku, w tym z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Usługi powinny obejmować zarówno wsparcie specjalistyczne, jak i pomoc w codziennym funkcjonowaniu. Równolegle ze wzrostem liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny trzeba utrzymywać wysoką jakość asystentury rodzinnej. Wczesne reagowanie na pojawiające się trudności może ograniczyć ich narastanie oraz zmniejszyć ryzyko ich pogłębienia i korzystania z bardziej intensywnych form interwencji. Wskazano również na konieczność rozwijania aktywnych form integracji rodzinno-społecznej. Istotne pozostaje zatem zapewnienie rodzinom możliwości korzystania z rożnych, elastycznych form pomocy dostosowanych do ich aktualnej sytuacji. *Źródło danych: dane, spotkanie dot. opracowania Programu*

### Wniosek Nr 2. Utrzymanie rozwoju rodzin wspierających

Wskazuje się na potrzebę wzmacniania działań skierowanych do rodzin, które doświadczają trudności w funkcjonowaniu, ale jednocześnie istnieje możliwość ich przezwyciężenia przy zapewnieniu odpowiedniego wsparcia przy zaangażowaniu osób z najbliższego otoczenia rodziny. Gdańsk jest liderem w województwie włączania rodzin wspierających we wsparcie w myśl zasady włączania zasobów społeczności lokalnej – rodzin z potencjałem, doświadczeniem mogącym tworzyć bardziej naturalną formułę zapewniania opieki i wychowania. Rozwój rodzin wspierających stanowi ważny element profilaktyki i wspierania rodzin biologicznych. Kadra pomocowa zwraca uwagę na upowszechnianie formuły rodziny wspierającej jako środowiskowej formy pomocy osobom przeżywającym trudności. *Źródło danych: dane statystyczne, spotkanie dot. opracowania Programu*

### Wniosek Nr 3. Rozwój kręgów wsparcia

Wdrażanie kręgów wsparcia – budowania i wzmacniania sieci wsparcia funkcjonujących w społeczności lokalnej wokół dziecka i rodziny – jest kluczowym kierunkiem działania.

Kręgi wokół rodzin z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, również z osobami z niepełnosprawnością, usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, złożone z członków rodziny, przyjaciół, sąsiadów i innych życzliwych osób, mogą zwiększać poczucie bezpieczeństwa osoby/rodziny, ograniczać jej izolację oraz sprzyjać bardziej kompleksowemu reagowaniu na pojawiające się problemy. W przypadku osób/rodzin doświadczających wieloaspektowych trudności wsparcie jednej instytucji lub jednego specjalisty może być z sukcesem uzupełnione o mniej formalny krąg wsparcia. *Źródło danych: spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 4. Zwiększenie dostępności pomocy prawnej i poradnictwa specjalistycznego**

Zwrócono uwagę na potrzebę zwiększenia dostępności pomocy prawnej i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin oraz osób korzystających ze wsparcia. Brak wystarczającej wiedzy na temat przysługujących praw, obowiązków i dostępnych form pomocy może utrudniać rodzinom skuteczne korzystanie z dostępnego systemu wsparcia. Szczególnego znaczenia nabiera możliwość uzyskania pomocy prawnej w sytuacjach dnia codziennego – wsparcie prawne powinno stanowić element kompleksowej pomocy, a nie formę interwencji w przypadkach szczególnie trudnych. Rozwój zakresowo dostosowanego poradnictwa dla rodzin może przyczynić do zwiększenia samodzielności, poprawy współpracy z instytucjami oraz bardziej skutecznego korzystania z dostępnych form pomocy. *Źródło danych: spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 5. Zwiększenie dostępności specjalistycznego wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego dla dzieci i rodzin**

Jednym z głównych problemów, na jakie wskazują osoby zaangażowane we wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej jest utrudniony dostęp do specjalistycznego wsparcia w obszarze zdrowia psychicznego. Trudności emocjonalne, psychiczne i wychowawcze wpływają na funkcjonowanie całej rodziny, zwiększa się ryzyko pogłębienia się kryzysu. Istotny jest dostęp do specjalistycznej pomocy oraz możliwość uzyskania jej w odpowiednim czasie. Szczególnego znaczenia nabiera także zapewnienie ciągłości wsparcia specjalistycznego dzieciom i rodzinom wymagającym długotrwałej pomocy. Wskazano również na potrzebę lepszego powiązania wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego

z pozostałymi formami pomocy rodzinie. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież, które potrzebują konsultacji, diagnozy w zakresie wsparcia psychiatrycznego, psychoterapeutycznego lub psychotraumatologicznego. *Źródło danych: dane liczbowe, spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 6. Prowadzenie procesu deinstytucjonalizacji w obszarze środowiskowym i pieczy zastępczej**

Wzmacnianie środowiskowego wsparcia rodziny, w szczególności zwiększanie dostępności usług świadczonych w miejscu ich funkcjonowania – zamieszkania i w okolicy miejsca zamieszkania jest priorytetowym kierunkiem. Proces deinstytucjonalizacji oznacza rozbudowywanie usług środowiskowych by zmniejszać konieczność zapewniania całodobowej opieki instytucjonalnej, przy stałym zapewnieniu wsparcia odpowiadającego indywidualnym potrzebom, zasobom i możliwościom osobie, w poszanowaniu jej autonomii i godności.

Rozbudowa sieci placówek wsparcia dziennego winna uwzględniać ich lokalizacje, które są w centralnej części Gdańska, a brak w południowej i zachodniej części Miasta. W placówkach prowadzone są działania wspierające rozwój dziecka, kształtujące osobowość dzieci i młodzieży, wyrównujące zdiagnozowane deficyty dzieci – we współpracy z rodzicami są kluczem do sukcesu. Ponadto testowanie innych, nowych form jest ważne – zróżnicowanie form o np. kluby rodzica dają szansę na udział większej liczby rodzin.

Proces deinstytucjonalizacji w pieczy zastępczej skupia się na dążeniu do zwiększania świadczenia usług w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Jednocześnie deinstytucjonalizacja to zapewnianie odpowiednich rozwiązań w zakresie profilaktyki, która pozwoli dzieciom pozostać we właściwie funkcjonujących rodzinach, rozwój zróżnicowanych form wsparcia w środowisku lokalnym. Funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych jest uzasadnione dla zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom, które nie mogą pozostać w rodzinach biologicznych. Deinstytucjonalizacja w tym zakresie nie powinna być rozumiana jako zamknięcie POW, a rozszerzenie dostępu do rodzinnych form, w których jest trudność z przyjmowaniem wieloosobowych rodzeństw, zróżnicowanych wiekiem, z niepełnosprawnością. Ten aspekt wpływa na rosnące zapotrzebowanie na zwiększenie liczby miejsc w specjalistycznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. *Źródło danych: spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 7. Zwiększenie dostępności wsparcia mieszkaniowego**

Sytuacja mieszkaniowa stanowi istotny czynnik wpływający na możliwość osiągnięcia stabilnej sytuacji rodziny/osoby – rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, rodzin zastępczych, osób opuszczających pieczę zastępczą. Szczególnego znaczenia nabiera zapewnienie młodym osobom odpowiednich warunków mieszkaniowych w okresie przechodzenia do samodzielności, przy jednoczesnym uwzględnieniu ich możliwości finansowych i poziomu przygotowania do samodzielnego funkcjonowania. Istotnym elementem systemu wsparcia pozostają mieszkania treningowe i wspomagane, które mogą stanowić etap przejściowy pomiędzy pobytem w pieczy a całkowicie samodzielnym prowadzeniem gospodarstwa domowego. *Źródło danych: spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 8. Znaczący wzrost liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej**

Pomimo realizacji wielu działań w środowisku – obowiązkowych i fakultatywnych – liczba dzieci umieszczonych w pieczy nadal rośnie. W tym zakresie nieodzowna jest dalsza intensywna praca nad wzmacnianiem funkcjonowania rodzin z dziećmi, zapewnienia bezpieczeństwa i właściwych warunków dla rozwoju dzieci, prowadzącej do ograniczenia liczby zabezpieczeń dzieci w pieczy i jednocześnie zwiększania powrotów dzieci z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych poprzez wczesne rozpoznawanie zagrożeń, wzmacnianie kompetencji rodziców.

Dzieci umieszczone w pieczy to niejednokrotnie wieloosobowe rodzeństwa, zróżnicowane pod względem wieku. Również dzieci z niepełnosprawnościami, szczególnymi potrzebami, co jest wyzwaniem dla systemu pieczy zastępczej – rodzinnej i instytucjonalnej. Co piąte dziecko w rodzinnej pieczy, 19,3%, posiadało orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (wydane przez Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności). *Źródło danych: dane statystyczne, sprawozdanie GUS formularz PS-02*

**Wniosek Nr 9. Tworzenie warunków do powstawania i utrzymania rodzin zastępczych, w tym uzawodowionych**

Podjęcie się funkcji pełnienia roli rodziny zastępczej poprzedzone jest długim przygotowaniem kandydatów, którego elementem jest pełna informacja o zapewnianym przez powiat wsparcia w procesie realizacji rodzinnej pieczy zastępczej – organizacyjnego, emocjonalnego, prawnego, specjalistycznego. Niewiedza w zakresie stosunkowo szerokiego wsparcia oferowanego rodzinom w Gdańsku może prowadzić do porzucenia pomysłu założenia rodziny zastępczej.

Rodziny zastępcze wskazują jednak, że wsparcie dla osób, które podjęły się opieki i wychowania nie jest wystarczające. Szczególnie w przypadku dzieci o złożonych potrzebach emocjonalnych, rozwojowych i wychowawczych. Rodziny wskazują na potrzebę wzmocnienia systemu rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zapewnienie mocniejszego wsparcia organizacyjnego, specjalistycznego i finansowego. Wskazywano także na potrzebę zwiększenia dostępności do specjalistycznego poradnictwa, dzięki któremu możliwe będzie wsparcie dzieci oraz osób sprawujących nad nimi pieczę bez konieczności długiego oczekiwania na pomoc, także konieczność włączenia do działań pomocowych rodzin zastępczych spoza Gdańska. Podkreślano wagę kontynuowania działań sieciujących i integrujących środowisko rodzin zastępczych z uwzględnieniem osób spoza powiatu. *Źródło danych: spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 10. Wzmocnienie procesu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej i roli opiekuna usamodzielnienia**

Usamodzielnienie rozumiane powinno być jako długotrwały proces wychowawczy, który ma na celu przygotowanie dziecka do dorosłego i samodzielnego życia. Na proces usamodzielnienia się młodego człowieka wpływ mają zarówno doświadczenia z rodziny biologicznej, jak i pieczy zastępczej, środowiska rodzinnego i otoczenia np. szkoły. Osoby zaangażowane w rozwój systemu pieczy zastępczej wskazują na konieczność dalszego wzmocnienia i większego dostosowania do indywidualnej sytuacji oraz możliwości wychowanków. Znaczenie ma odpowiednio wczesne przygotowanie do opuszczenia pieczy oraz zapewnienie ciągłości wsparcia również po osiągnięciu pełnoletności. Ważne jest wzmacnianie indywidualizacji procesu usamodzielnienia – uwzględnienie rzeczywistych potrzeb i możliwości wychowanka, sytuacja mieszkaniowa, edukacyjna i zawodowa, poziom

przygotowania do samodzielnego życia. Kluczowy w tym procesie jest opiekun usamodzielnienia, wskazywany przez wychowanka minimum rok przed ukończeniem 18. roku życia. Powinna być to osoba, która będzie w stanie pomóc młodemu człowiekowi w przygotowaniu do samodzielnego życia i sama stanowić będzie przykład odpowiedzialnego dorosłego. Na opiekunów usamodzielnienia czasem wskazywane są osoby nieposiadające odpowiednich kompetencji, nie mające wiedzy na temat obowiązków, które wiążą się z przyjętą rolą. W związku z tym brakuje im umiejętności motywacji do działania siebie oraz innych osób. *Źródło danych: spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 11. Zwiększenie świadomości społecznej na temat rodzicielstwa zastępczego oraz adopcji**

Często rodzicielstwo zastępcze i adopcja są mylone, traktowane tożsamo. Niewystarczająca wiedza na temat funkcjonowania rodzin zastępczych i procedur adopcyjnych może wpływać na postrzeganie tych form wsparcia oraz ograniczać zainteresowanie lub obawę przed podejmowaniem roli rodziny zastępczej lub adopcyjnej. Istotne jest również przełamywanie stereotypów i obaw związanych z przyjęciem dziecka, które często wynikać mogą z braku wiedzy na temat rzeczywistych potrzeb dzieci. Zwiększanie społecznej świadomości poprzez aktywne promowanie rodzicielstwa zastępczego na terenie Gdańska przyczynia się do zwiększania liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinne domy dziecka, zwiększania zainteresowania tworzeniem rodzin adopcyjnych. *Źródło danych: dane liczbowe, spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 12. Badanie obciążenia pracą pracowników w bezpośrednim kontakcie z klientem**

W obliczu coraz bardziej skomplikowanych problemów w rodzinie, wieloproblemowość, w tym występujących zaburzeń psychicznych pracownicy są narażeni na nieporównywalne obciążenia związane z pracą, jakie występowały nawet dekadę wcześniej. Pracownicy socjalni, asystenci rodziny, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracujący w bezpośrednim kontakcie z klientem są szczególnie narażeni na wypalenie zawodowe. Od 2025 roku MOPR realizuje projekt finansowany z Funduszy Europejskich dla Pomorza 2021-2027, którego celem jest wsparcie pracowników w obszarze przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. W ramach projektu prowadzone są badania poziomu obciążenia,

analizując je pod względem różnych zmiennych m.in. liczba spraw, staż pracy, wiek. Ponadto w projekcie odbywają się warsztaty dotyczące redukcji stresu, badania diagnostyczne w obszarze medycyny pracy. *Źródło danych: dane MOPR*

**Wniosek Nr 13. Konieczność podwyższania kompetencji kadry pomocowej – systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej**

Nieustającą potrzebą jest stałe podnoszenie kompetencji i umiejętności pracowników zaangażowanych w działania pomocowe. Złożoność sytuacji dzieci przebywających w środowisku rodzinnym i w pieczy zastępczej, ich doświadczenia związane z kryzysem rodzinnym, traumą, trudnościami emocjonalnymi i wychowawczymi wymagają od pracowników odpowiedniej wiedzy oraz przygotowania do pracy z różnorodnymi potrzebami. Kadra pomocowa zwraca uwagę na konieczne rozwijanie kompetencji i uzupełnienie szkoleniowe w zakresie pracy z rodzinami znajdującymi się w sytuacjach kryzysowych, współpracy międzyinstytucjonalnej oraz sprawach cudzoziemców – w kwestiach prawnych i językowych. Zapewnienie superwizji i zachęcanie do regularnego udziału w niej przez pracowników jest skutecznym działaniem w zakresie rozwoju pracownika i równocześnie zapobieganiem wypaleniu zawodowemu. *Źródło danych: spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 14. Systemowe włączanie organizacji pozarządowych i firm w realizację zadań**

Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi jest szeroki – potencjał i zasoby NGO są wysoko cenione i angażowane w wiele zadań. Kontynuacja współpracy przyczynia się do zwiększenia katalogu usług oraz ich dostępności np. usług prawnych, poradnictwa psychologicznego, terapii specjalistycznych, diagnostyki. Współpraca z NGO daje także możliwość pozyskania bazy na opiekunów usamodzielniania, rozwijania partnerskiej współpracy w ramach projektów „szytych na miarę" – dedykowanych wychowankom i odpowiadającym na indywidualne potrzeby i możliwości. *Źródło dane MOPR, spotkanie dot. opracowania Programu*

**Wniosek Nr 15. Wypracowanie skutecznej współpracy z systemem sądownictwa**

Współpraca pomiędzy systemem pieczy zastępczej a wymiarem sprawiedliwości ma istotne znaczenie dla zapewnienia skutecznej pomocy dzieciom i rodzinom. Sędziowie oraz kuratorzy pełnią ważną funkcję w podejmowaniu decyzji dotyczących umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej, a także w monitorowaniu ich sytuacji. Osoby zaangażowanie w rozwój systemu pieczy zastępczej wskazują na konieczność wypracowania systemu współpracy z systemem sądownictwa, która będzie opierać się na sprawnej wymianie informacji oraz uwzględnianiu wiedzy i doświadczenia specjalistów bezpośrednio pracujących z rodziną. Główną potrzebą w tym zakresie jest usprawnienie komunikacji między sądem a instytucjami pomocowymi tak, aby podejmowane decyzje mogły w większym stopniu odpowiadać na rzeczywiste potrzeby rodzin. *Źródło danych: spotkanie dot. opracowania Programu*

# III. Cele Programu

## III.1 Cel strategiczny i cel główny

**Cel strategiczny:** Włączenie społeczne oraz tworzenie warunków do długiego niezależnego życia mieszkanek i mieszkańców (gdańskich rodzin)

**Cel główny: Zapewnienie optymalnego wsparcia dzieciom i młodzieży z rodzin w trudnej sytuacji życiowej**

## III.2 Limit rodzin zastępczych

Zgodnie z art. 180 pkt 1) ustawy powiatowy program dotyczący rozwoju pieczy zastępczej zawiera limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględnia konieczność zapewnienia dzieciom rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Realizacja limitu w Gdańsku uzależniona jest od liczby pozyskanych kandydatów na rodziców zastępczych, ich gotowości do przyjęcia dzieci, wysokości środków finansowych zabezpieczonych w budżecie miasta Gdańska na ten cel.

| Limit uzawodowionych form rodzinnej pieczy zastępczej w latach obowiązywania Programu | | |
|---|---|---|
| 2027 | 2028 | 2029 |
| 8 | 8 | 8 |

Limit niewykorzystany w danym roku może zostać wykorzystany w kolejnych latach, w okresie realizacji Programu. Zwiększenie limitu rodzin możliwe jest po zabezpieczeniu środków finansowych w budżecie.

## III.3 Cel szczegółowy 1: Wsparcie i wzmocnienie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w środowisku

Wskaźnik rezultatu: mniejsza liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | Zintensyfikowanie pogłębionej pracy socjalnej z osobami/rodzinami z trudnościami i szczególnymi potrzebami | rodziny z dziećmi z trudnościami, społeczność lokalna rodziny w dzielnicach | MOPR, NGO | i. liczba rodzin objętych działaniami w klubie rodzica<br>ii. liczba rodzin objętych kręgami wsparcia | i. 0<br>ii. 0 | i. 30<br>ii. 10 |
| 2 | Zapewnianie możliwości zwiększania liczby kompetentnych rodzin wspierających | rodziny wspierane w MOPR | MOPR | i. liczba kampanii społecznych<br>ii. liczba szkoleń dla rodzin wspierających | i. 0<br>ii. 0 | i. 1<br>ii. 1 |
| 3 | Zwiększenie dostępności do asystentury rodzin | rodziny z dziećmi przeżywające trudności | MOPR | liczba asystentów rodziny | 29 | 34 |
| 4 | Kontynuacja i rozwój programu „Silna rodzina – bezpieczne dziecko” | rodziny zagrożone umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, rodziny | MOPR, instytucje (sąd, | liczba rodzin w programie | 20 rocznie | 60 |

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | rokujące na powrót dziecka z pieczy zastępczej | szkoły), NGO | | | |
| 5 | Wdrożenie usług opiekuńczo-wychowawczych w środowisku dla rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej - objętych wsparciem MOPR | rodziny z dziećmi z trudnościami, samotni rodzice, rodziny z dziećmi z niepełnosprawnościami | MOPR, NGO, podmioty gospodarcze | liczba rodzin z usługami | 0 | 4 rocznie |
| 6 | Wprowadzenie nowej specjalizacji punktu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, upowszechnianie mediacji | rodziny | MOPR, NGO | i. nowa specjalizacja punktu wsparcie w sprawach rodzinnych, opiekuńczych i związanych z pieczą zastępczą<br>ii. liczba kampanii dotyczących mediacji | i. 0<br>ii. 0 | i. 1 nowa specjalizacja<br>ii. 1 na rok |
| 7 | Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa, warsztatów i innych działań | rodziny z dziećmi | MOPR, NGO | liczba rodzin korzystających z CWR | 0 | 10 rocznie |

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | podnoszących kompetencje rodzicielskie – Centrum Wsparcia Rodzin | | | | | |
| 8 | Doradztwo metodyczne dla pracowników MOPR | rodziny, w których występuje podejrzenie problemu uzależnienia od alkoholu | MOPR, NGO, podmioty gospodarcze | liczba konsultacji osób/rodzin w miejscu zamieszkania/pobytu | 550 | 550 |
| 9 | Rozwijanie systemu opieki nad dzieckiem w placówkach wsparcia dziennego | rodziny z dziećmi | MOPR, NGO | i. liczba placówek wsparcia dziennego<br>ii. liczba złożonych do sądu wniosków o uczestnictwie w PWD | i. 20<br>ii. 0 | i. 22<br>ii. 30 |
| 10 | Specjalistyczne kształcenie i szkolenie osób pracujących z rodzinami | kadry realizujące zadania m.in. asystenci rodzin, pracownicy socjalni | WRS UMG, NGO, MOPR, podmioty gospodarcze | i. liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniach<br>ii. liczba szkoleń | i. 0<br>ii. 0 | i. 40 rocznie<br>ii. 6 |

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 11 | Rozwój usług wolontariatu dla rodzin z dziećmi | rodziny z dziećmi | MOPR | i. liczba wolontariuszy w rodzinach z dziećmi<br>ii. liczba rodzin wspieranych przez wolontariuszy | i. 20<br>ii. 20 | i. 35<br>ii. 35 |

## III.4 Cel szczegółowy 2: Zwiększenie jakości udzielanego wsparcia dla rodzin zastępczych

Wskaźnik rezultatu: zmniejszenie liczby dzieci w pieczy zastępczej

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | Tworzenie kręgów wsparcia według ich jednolitej definicji | wychowankowie, rodziny zastępcze | MOPR, rodziny zastępcze, NGO, placówki oświatowe, urzędy, sądy | liczba osób objętych metodą | 0 osób | 50 osób rocznie |
| 2 | Organizacja diagnoz psychofizycznych i psychotraumatologicznych dla dzieci w pieczy zastępczej | wychowankowie | MOPR, NGO (jako realizator) | liczba dzieci z przeprowadzoną diagnozą | 200 | 300 rocznie |
| 3 | Opracowanie modelu szybszej ścieżki dostępu do specjalistów dla rodzin zastępczych | wychowankowie, rodziny zastępcze | MOPR, UMWP | opracowany model | 0 | 1 |

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 4 | Organizowanie dodatkowego wsparcia prawnego dla rodzin zastępczych i RDD | rodziny zastępcze | MOPR | liczba godzin wsparcia | 480 | 800 rocznie |
| 5 | Zwiększenie bezpieczeństwa fizycznego, prawnego, psychicznego rodzin | rodziny zastępcze | MOPR, służby mundurowe | utworzony model reagowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa rodzin i dziecka | 0 | 1 |
| 6 | Rozszerzenie dostępu do usług miejskich dla rodzin zastępczych | rodziny zastępcze zawodowe, rodzinne domy dziecka | MOPR, UMG | włączenie rodzin do GKM i GKDR | 0 | 1 |
| 7 | Budowanie siły rodzin w zakresie opiekuńczym i merytorycznym, podwyższanie ich kompetencji i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu | rodziny zastępcze | MOPR | i. liczba szkoleń dla rodzin zastępczych<br>ii. liczba superwizji | i. 3<br>ii. 10 | i. 5 rocznie<br>ii. 20 rocznie |
| 8 | Rozwój Centrum Wsparcia Rodzin zastępczych z zakresem usług specjalistycznych | rodziny zastępcze, wychowankowie | MOPR, NGO | liczba uczestników objętych wsparciem | 120 | 200 rocznie |

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 9 | Wzmacnianie wolontariatu w rodzinach zastępczych | rodziny zastępcze, mieszkańcy Gdańska | MOPR | i. liczba kampanii<br>ii. liczba rodzin wspieranych przez wolontariuszy | i. 0<br>ii. 20 | i. 1 rocznie<br>ii. 30 rocznie |
| 10 | Zwiększanie świadomości społecznej o rodzicielstwie zastępczym | społeczeństwo, mieszkańcy Gdańska | MOPR | liczba działań, w których promowano rodzicielstwo zastępcze | 5 festynów, 50 postów e mediach społecznościowych, 1 mural, 1 spektakl | rocznie: 8 festynów, 80 postów, 1 nowe działanie |
| 11 | Zwiększenie wsparcia i potencjału podmiotów gospodarczych w działaniach społecznych w pieczy rodzinnej | rodziny zastępcze | MOPR | liczba rodzin objętych wsparciem sektora prywatnego | 2 | 4 rocznie |
| 12 | Stosowanie rekomendacji w procesie uzyskiwania lokalu z zasobów miasta przez rodziny zastępcze | rodziny zastępcze | WM UMG, MOPR (doradczo) | liczba przekazanych mieszkań na potrzeby rodzin zastępczych | 2 | 5 rocznie |

## III.5 Cel szczegółowy 3: Doskonalenie systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej i rozwój warunków sprzyjających indywidualizacji pracy z dzieckiem

Wskaźnik rezultatu: zwiększony zakres dostępności do specjalistycznych usług dla dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Wskaźnik rezultatu: podniesienie kompetencji pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | Tworzenie kręgów wsparcia według ich jednolitej definicji | dziecko, wychowanek | wychowawca, opiekun usamodzielnienia, dziecko, osoba bliska | liczba ekomap | 0 | 300 |
| 2 | Prowadzenie diagnoz dzieci | dziecko, wychowanek | PPP, szkoła, psychotraumatolodzy, psychiatrzy, psycholodzy, pedagodzy, pracownicy socjalni, szpitale | liczba diagnoz | 50 | 150 |

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 3 | Rozszerzenie oferty Centrum Wsparcia Rodzin dla dzieci z pieczy instytucjonalnej | dziecko, kadra placówek | MOPR, UMG | rozszerzenie oferty | 0 | 1 |
| 4 | Realizacja szkoleń i superwizji dla kadry placówek opiekuńczo-wychowawczych | kadra | POW, poradnia, UMG, NGO, zewnętrzne firmy, inne jednostki | i. liczba szkoleń<br>ii. liczba osób uczestniczących w superwizji | i. 0<br>ii. 0 | i. 2 rocznie na 1 pracownika<br>ii. 100/rok |
| 5 | Zwiększenie kadry w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dostosowanej do specyficznych potrzeb dzieci | POW | UMG, PUW | liczba POW ze zwiększoną kadrą | 0 | 23 |

## III.6 Cel szczegółowy 4: Zintensyfikowanie procesu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem wychowanków opuszczających zastępcze formy pieczy

Wskaźnik rezultatu: rozbudowanie treningów samodzielności dla wychowanków

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | Aktualizacja Modelu usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej o elementy podwyższające skuteczność | wychowankowie | MOPR | wdrożone aktualizacje do Modelu | 0 | 1 |
| 2 | Rozszerzenie oferty dalszego kształcenia dla młodzieży, współpraca z firmami, wolontariat | usamodzielniający się wychowankowie | MOPR, firmy, korporacje | i. liczba pozyskanych wolontariuszy<br>ii. liczba firm, z którymi nawiązano współpracę | i. 0<br>ii. 0 | i. 20<br>ii. 5 |
| 3 | Poszukiwanie możliwości zapewnienia dostępnej pomocy terapeutycznej i psychiatrycznej, uzyskanie wsparcia asystentów dla usamodzielnianych osób z niepełnosprawnością i osób | usamodzielniający się wychowankowie | MOPR, NGO | i. liczba wychowanków objętych pomocą terapeutyczną i psychiatryczną<br>ii. liczba zatrudnionych asystentów | i. 0<br>ii. 0 | i. 20<br>ii. 3 |

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | z zaburzeniami psychicznymi opuszczającymi pieczę zastępczą | | | | | |
| 4 | Reprezentowanie usamodzielniających się wychowanków w sprawach prawnych | wychowankowie | MOPR, zatrudniony prawnik | liczba wychowanków, którym zapewniono pomoc prawną | 0 | 5 |
| 5 | Rozbudowa treningów zwiększających samodzielność wychowanków m.in. specjalistyczne TUSy, warsztaty dla młodzieży i młodych dorosłych – nauka gotowania, ekonomia, sprawy urzędowe, sprzątanie itd. | usamodzielniający się wychowankowie | MOPR, NGO | liczba wychowanków, którzy biorą udział w programach, projektach | 0 | 20 |
| 6 | Wzmacnianie skuteczności i adekwatności działań opiekunów usamodzielnienia | wychowankowie | MOPR | i. liczba szkoleń dla opiekunów<br>ii. liczba zatrudnionych opiekunów zawodowych | i. 0<br>ii. 0 | i. 4 rocznie<br>ii. 15 |

| Lp. | zadanie | odbiorca | realizator | wskaźnik produktu - nazwa | wartość bazowa | wartość docelowa |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 7 | Prowadzenie i rozwój mieszkań treningowych z pogłębionym wsparciem | usamodzielniający się wychowankowie pieczy zastępczej, wychowankowie ze szczególnymi potrzebami | MOPR, WM UMG, NGO, GN | liczba wychowanków, którzy otrzymali wsparcie w mieszkaniach treningowych z pogłębionym wsparciem | 2 | 6 rocznie |

## IV. Finansowanie Programu

Zadania wskazane w Programie to zadania nowe lub kontynuowane, o charakterze obowiązkowym i nieobowiązkowym. Na każdy rok realizacji Programu środki będą zabezpieczane w budżetach jednostek, instytucji oraz organizacji pozarządowych. Źródła finansowania Programu to: środki własne budżetu miasta Gdańska, środki pozyskiwane z innych źródeł, w tym środki z programów, dotacji, środków zewnętrznych, w tym z Funduszy Europejskich i innych.

## V. Zarządzanie programem, monitoring i ewaluacja

Program jest realizowany przez wskazane przy poszczególnych zadaniach podmioty – instytucje, organizacje pozarządowe, służby, poradnie, inni z obszaru wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zespół Zarządzający Programem (dalej: ZZP) zostanie wskazany spośród reprezentantów Realizatorów i Liderów. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Gdańsku zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną ZZP. Zespół jest organem koordynującym i monitorującym realizację niniejszego Programu.

Prowadzenie monitoringu (zbieranie i selekcjonowanie informacji, sprawozdawczość, harmonogram działań) następuje na podstawie opisanych wskaźników.

Po każdym roku realizacji Programu zostanie przygotowany Raport z poziomem wykonania wskaźników w danym roku, oceny poziomu ich realizacji, rekomendacji do działań, w tym niezbędnych zmian w zapisach Programu.

Zespół Zarządzający Programem określi zakres i harmonogram przeprowadzenia ewaluacji Programu, celem określenia skuteczności, efektywności, adekwatności podejmowanych działań na podstawie danych zgromadzonych na etapie monitoringu i innych narzędzi badawczych.

Szczegółowe warunki pracy Zespołu określi odrębny Regulamin.